

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Institvtio De Salvtari Poenitentia Peccatoris

Viexmont, Claude de

Coloniae Agr., 1725

VD18 1361598X

Cap. I. Quòd nulla passione Deus afficitur, nec priùs peccatorem deserit,
quam ab eo deseratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50113)

INSTITVTIONIS PARAENETICAE

AD
POENITENTIAM.

QVINTA PARS,

DE

VITA IN MELIVS COMMV-
TANDA.

QVOD NVLLA PASSIONE DEVS
AFFICITVR, NEC PRIVS PECCA-
TOREM DESERIT, QVAM AB
EO DESERATVR.

CAPVT PRIMVM.

Vinto dicis, quòd propter plurima
eaque grauissima peccata tua, Deus
(qui, cuius vult, miseretur, & quem Rom. 9.
vult, indurat) tibi gratiam suam sub-
traxit, te deseruit, & in peccatis tuis te indu-
rauit. Vnde cum non sit volentis aut curren- Ibidem.
tis hominis, sed Dei miserentis susceptum pec-
cati iugum à cervicibus excutere, desperas te
posse à malo declinare & facere bonum: quòd
Deum, sine quo ne cogitare quidem bonum Rom. 9.
H a potes,

potes, tibi inimicum putes. R. O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se fecit, quare sic me fecisti? Per hoc, quòd homo de humo sumptus es, iudiciorum Dei abyssum discutere dignus non es: nequaquam sufficit sensus tuæ carnis, secreta penetrare summæ maiestatis: melior est fidelis ignorantia, quàm temeraria scientia. Dominus non ad suam discussionem, sed ad suum te creauit honorem: vt suorum seruus esses præceptorum, non autem iudex actuum suorum. Satis esse debet Christiano ex fide adhuc viuenti, & quod perfectum est nondum videnti, sed videre speranti: credere, quòd apud Deum nulla esse potest iniustitia, tamen eius iustitiæ potest ignorari causa. Alioqui scrutator maiestatis opprimetur à gloria.

Tu verò de Deo, cui nil fellis, nil amaritudinis inest, qui immutabilis, & impassibilis est, sicut de hominibus iudicas? homini quidem iustum videtur, vt suam vlciscatur iniuriam, Dei verò misericordia est pœnitenti relaxare offensam. Dominus cùm à seruo offenditur, solet eum à conspectu suo expellere, à supplicante faciem auertere, & roganti veniam denegare: à Deo autem licet superbiendo auertaris, & is à te per iustitiam auertatur: tamen cùm humiliatus ad eum conuerteris, per misericordiam conuerti non dedignatur. Nec in hoc alicui mutationi subiacet, qui ab æterno incommutabilis permanet. Naturam illam simplicem nulla perturbatio concutit, nulla passionis necessitas afficit: sed quia de Deo nisi

secun-

Iudicia Dei non sunt discutenda. Hieronym. Melior est rusticitas sancta, quam eloquentia peccatrix,

Proverb. 25. Superior cùm a suo subdito offenditur, aliquando etiam eum à conspectu suo detinet disiunctum, aut sepositum, gratiam acque fauorem suum ei subtrahendo.

Deus immutabilis.

secundum humanum morem loqui non possumus, ideo temporalem Dei punitionem, vocamus iram: sententiam aeternae damnationis, furorem, gratuitam bonorum largitionem, misericordiam: & sic de aliis. Quod haec irati, furentis, miserentis hominis, & diuersimodè affecti sint opera. Sic tamen vt semper de eo in bonitate sentiamus, in simplicitate cordis eum quaeramus: nihilque in eo esse credamus, quod non sit ipsemet Deus: districtum enim iudicium inconcussus peragit, & permanens mansuetus iniustos punit. Nec tamen in hoc aliisque operibus suis vlla est apud eum transmutatio, aut vicissitudinis obumbratio: sicut & hic ex calore solis multa fiunt, nulla tamen in ipso vel calore eius fit mutatio, sed tantum in iis quae fiunt: sic & Dominus Deus iuxta sempiternam suam voluntatem multa quotidie creat, facitque existere, sine vlla motione vel sui mutatione. Tamen sicut nauta, dum à litore, in quo plantata est arbor, recedit, suo recessu arborem moueri credit: cum tamen in eodem littore semper fixa maneat, solusque ipse recedat: Et sicut si quis claudat oculos reuens solem aspicere, nulla mutatio fit in sole, sed tantum in oculis se habentibus diuersimodè: Haud aliter dum Deus aliquid sicut in aeterna sua voluntate fuerat, de nouo facit, dum hominis miseretur, aut in eum vleiscitur: dum homo per peccatum à Deo auertitur, nulla fit in Deo mutatio, sed tantum in homine se habente vario modo.

Solisealor.
Deus indies
multa creat
& facit sine
sui vlla inu-
tatione.

Arbor in
littore.

Deus ubi-
que est.
Simile,

Deus nobis
inuisibilis,

Anima inui-
sibilis.

Peccata se-
parant inter
Deum &
nos.

Anima est
vita corpo-
ris, & Deus
est vita ani-
mæ.

Deus inui-
tus à nobis
recedit.

Recedis autem à Deo, non per distantiam localem: quia sicut anima hominis tota est in toto corpore, & tota in qualibet eius parte; tamen propter maiorem in corde operationem specialiter illic residere dicitur. Sic & Dominus Deus noster quamuis specialiter dicatur esse in calis, quòd illic gloriam suam communicat beatis; tamen ubique substantialiter & præsentialiter est totus, impletque latitudinem orbis totius; tametsi carnalibus oculis nostris simplicissima illa natura est inuisibilis. Cuius tamen ubique præsentia cognoscitur, dum in omnibus, quæ hic sunt, eius cooperatio, sustentatio & gubernatio perspicitur: quæ omnia statim conciderent, nisi adminiculo creatoris sui velut manum supponentis facta & sustentata essent; sicut nec à nobis animæ præsentia aliter videri potest, quam per vitales suas suo in corpore operationes. Recedis igitur à Deo non per distantiam localem, sed quia inter te & eum, peccatorum opponis obicem. Sicut enim paries separat inter oculum & lucem, sic peccata inter Deum & hominem. Et sicut vita corporis anima est, ita animæ vita Deus est: & sicut moritur corpus, si anima deserat; ita moritur anima, si deserat Deus: sicut mors exterior ab anima separat carnem; ita mors interior à Deo separat animam. O quanta miseria est ab eo longè esse, qui ubique est; & sine eo esse, sine quo nemini potest bene esse? Ille tamen semper inuitus ab homine recedit, nullum spontaneus deserit; nunquam deest, nisi prius expulsus. Quem dum

dum per peccatum expulisti, te quidem à salute tua alienum fecisti, & Deo nihil damni intulisti. Veluti si à vitis radice (ego sum vitis, & vos palmites, dicit Dominus) palmes non auellatur, fert fructum multum, suumque à radice sumit nutrimentum; qui si auellatur, viti quidem nulli damno est: sic quippe vitis est in palmitibus, vt vitale nutrimentum subministraret eis, non autemumat ab eis: Ita in Christo manentibus, & Christum in se manentem habentibus, ab eo multa dona virtutum emanant & gratiarum, quod Christianis prodest, non Christo. Quandoquidem præciso palmitate potest de viua radice alius pullulare: qui autem præcisus est, sine radice viuere non potest, sed arescet, colligetur, & in ignem mittetur. Et veluti qui à luce oculos suos auertit, luci quidem nullum damnum intulit, semetipsum vero tenebris condemnauit: haud secus dum Deo qui mentium lumen est, adhærere contempsisti, in tenebras corruisti, non oculorum, sed morum: etsi oculorum non exteriorum, quibus discernitur album à nigro, sed interiorum, quibus discernitur iustum ab iniusto. Nam veluti, nisi locus solis radio illustretur, ibi volitantes atomi non videntur: sic & tu, qui à diuinæ illuminationis gratia excidisti, multa committis, quæ peccata sunt, nec tamen animaduertis: quæ ii diligentissimè discutiunt, & in se districtissimè reprehendunt, qui sole iustitiæ intus illustrati sunt.

Qui ab interiori diuinæ illuminationis gratia excidisti (nec tamen penitus, quamdiu in

Palmes
auulsus.
Ioan. 15.

Oculos suos
à luce auer-
tens.

Tenebræ in-
teriores.

Atomi.

Tenebrae
exteriores,

Peccator
per se cor-
ruit, nec per
se resurgit.

Sol omnium
sele obicit
oculis.

hac vita es constitutus) & in tenebras interiores, mentisque cæcitatem corruisti. Si in tua cæcitate vsque in finem perstiteris, & à sole iustitiæ illuminationis suæ gratiam recipere neglexeris, tandem in exteriores tenebras corrues, æternæque damnationis noctem, ab eo longissimè semotus, qui lucem habitat inaccessibilem. Præterea dum à Deo (qui est omne bonum, summè bonum, & sine quo nihil est bonum) te per peccatum aueristi, Deo (qui bonorum tuorum non eget) nihil damni intulisti, sed summo bono priuatus in summam miseriam deuenisti. Non tamen sicut per te & ex propria tua voluntate potuisti de bono in malum corruere, ita quoque per te & ex sola tua voluntate potes de malo in bonum resurgere: etsi facile fuit voluntati tuæ stare ne caderet, Non tamen ita facile erat resurgere, si caderet. Cecidisti sola voluntate in foueam peccati, sed non ex sola tua voluntate potes inde liberari. Non enim vulnus tam facile curatur, quàm infertur: nec tam facile quis de fouea exit, quàm in eam cecidit: sed nisi quis de sursum funem demittat, lapsumque hominem ea apprehensum sustollat, nunquam per se inde exurgere queat: sic nisi te præueniat Dei gratia, exire non potes de peccati fouea; parata tamen est semper te adiuuare, te inde extrahere: tu tantum gratiam Dei te præuenientem apprehende, & Deo salutem tuam operanti cooperare: & mihi crede, liberaberis. Nam velut solus oculus Solem videre non potest, nisi Solis lumen oculum præueniat, vt videat: tamen interdum Solis

Solis

Solis (qui super omnes indifferenter oritur) libera est intuitio: hominique liberum est oculos claudere, ne Solis lumen admitat, aut aperire, ut illud recipiat. Haud secus tibi, qui per te in peccatum cecidisti, nec tamen per te potes resurgere: liberum est præueniente diuinæ illuminationis gratia à peccato resurgendi accipere, aut non accipere gratiam.

Gratia autem specialis, qua Deus præuenit peccatorem, ut resurgat, duplex est. Vna specialior, nec semper ad salutem necessaria: est immissio aduersitatis, quæ mentem occupet hominis, expellatque perniciosam peccati delectationem subtractio opportunitatis peccandi, ablatio aut debilitatio tentationis, auditio prædicationis, & alia huiusmodi: quæ possunt ad pœnitentiam incitare peccatorem. Altera est generalior, quia omnibus ad salutem necessaria: quæ ex superiori gratia persæpe oritur: & est bonus motus, bonæque cogitatio, velut cum peccator agnoscit peccatum suum, & miserabilem statum: in quo si decederet, rectâ in infernum descenderet: aut dum cogitat se priuandum cælesti beatitudine, & Christi pro eo passi fructuosa passione, se tandem moriturum, & cætera huiusmodi. Quæ cogitatione salutis initium factum est nobis. Initium enim salutis cognitio peccati. Eam autem primam cogitationem bonam, omnia bona opera præuenientem solus Deus in nobis operatur, non per nos nec nobiscum, quia ad eam habendam nihil facimus: sed eam merè gratis nobis immittit, dum peccatum no-

Gratia Dei specialior ad resurgendum.

Gratia Dei generalis ad resurgendum.

Deus peccatorem præueniens. Initium salutis notitia peccati.

H s strum

strum oculis nostris obiicit. In quo dum nos præuenit, salutem nostram solus operatur: ea tamen lege, vt ei operanti cooperemur quo ad velle & perficere: præuenientemque subsequamur & comitemur, & adiutori nostro simus coadiutores.

Liberum est homini velle vel nolle pœnitere.

Opus resurgendi à Deo & voluntate.

Voluntatem nostram mouet & excitat, & vt eam adiuuet, præparat, dum in ea bonam cogitationem seminat. Sed quia voluntas nostra libera est, & pro sua ingenita libertate, nulla vi cogi potest, & nulla necessitate: sed bonum nolle, & malum potest velle. Idcirco liberum ei est, præuenienti Deo & per bonum cogitatum ad pœnitentiam excitanti, dare vel negare consensum, velle vel nolle pœnitere. Quod velle ne à sola quidem est voluntate, sed illud nobiscum operatur Dominus, dum immutando maleuolam voluntatem, eam facit beneuolam & suæ voluntati consentientem. Voluntatem quidem nostram Deus immutat, & sic operatur: sed quia inuita mutari nequit, Deo cooperatur, dum ei consentit. Quoniam autem qui dedit velle, pro bona voluntate dabit & perficere: idcirco ne inaniter velimus, sed possimus implere, quod animo concepimus, in nobis, per nos & nobiscum pœnitentia, opus operatur, & perficit Dominus: exteriorique nostro opere internus ipsius opifex innotescit, qui voluntatem ad actum perducit. Operis ministri sumus per effectum, & Dei operantis socii per consensum: Deus voluntatem nostram applicat operi, & opus explicat nostræ voluntati. Opus quidem pœnitentiæ,

id

id est, contritionem, confessionem, & satisfactionem.

Tria hæc igitur, bonum cogitare, velle, & perficere, ex Deo sunt. Primò quidem voluntatem nostram præuenit & excitat torpescentem, vt lapsum suum norit: postea adiuuat nolentem, vt resurgere velit: postremo adiuuat volentem, vt resurgere possit. In primo solus est Deus, qui voluntatem præuenit, in duobus aliis eam prouehit comitatúrque: & quod à sola Dei gratia incipitur, ab eadem & voluntate nostra perficitur. Sic tamen, vt mixtim, non sigillatim, simul, non vicissim: nec partim gratia, partim voluntas: sed sic vt singula opere indiuiduo operentur totum velle, & totum perficere. Solus Deus author est salutis, quam voluntas accipit, dum Deo consentit præuenienti, ipsique cooperatur eam operanti. Tam esse non potest salus absque consensu accipientis, quam absque gratia dantis. Sicut non sufficit voluntas hominis, nisi adsit gratia Redemptoris; ita non sufficit gratia Redemptoris, nisi adsit voluntas hominis. Quæ gratia gratis quidem datur, non secundùm merita nostra, alioqui gratia non esset gratia, quia gratis non esset data. Hac gratia gratis non præueniente, & postea nobiscum cooperante, nostra à peccatis resurrectio perficitur, & sic salus nostra Dei gratuitum est donum: quia verò non fit sine voluntatis nostræ assensu, nostrum fit meritum: quod ex sua misericordia Deus ita remunerat in nobis, ac si solis processisset ex nobis. Et pro eo reposita nobis est & reseruata apud Deum corona

Epilogus prædictorum.

Notandum.

Homo cooperatur in sua iustificatione.

Gratia.

Corona iustitiæ.
2. Tim. 4.

rona iustitiæ, quam reddet nobis Dominus iustus index in die reuelationis iusti iudicii sui. Reposita quidem nobis est corona iustitiæ, non nostræ, quia cum bona voluntas nostra (de qua omne meritum pendet) nobis principaliter à Deo sit, nos autem ad rem prorsus nullam nisi ad peccandum ex nobis valeamus, idcirco nullo bono digni sumus. Sed reposita nobis est corona iustitiæ Dei: iustum quippe est, vt reddat quod debet: debet autem ex condecencia, non ex obligatione, quidquid etiam gratis per præcursores suos nobis promisit. Pœnitentiam (inquiens) agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Promissum quidem ex misericordia, sed iam persoluumendum ex iustitia.

March. 3.

Nota.

Rom. 9.

Non est igitur volentis, neque currentis hominis, sed Dei miserentis, susceptum peccati iugum à cervicibus excutere: non quòd hominis ad opus bonum voluntas atque cursus nullius sit momenti, aut quòd id sine hominis voluntate peragatur: sed ideo tota peccatoris liberatio miserenti Deo tribuitur: qui hominis voluntatem sua gratia & præparat adiuuandam, & adiuuat præparatam. Quæ nil boni ageret, nisi eam Dei gratia adiuuaret: & cooperando perficeret, quod operando incepisset. Præuenienti Deo & bonum pœnitentiæ cogitatum inspiranti, obedit electus: quo adiutore, & diuinæ consentit voluntati, & consentientem mandat executioni. Reprobis autem Deo ad conscientiaæ ostium stanti, & per sanctas inspirationes assiduè pulsanti: non aperit,

Reprobis
Deo vocan-
ti resistit,

rit,

rit, non consentit, imo resistit. Vnde nil mi-
 ram, si ille ex peccati luto resurgat, hic verò
 in eodem obstinatè iaceat. Ille oblatam di-
 uinæ gratiæ dexteram non neglexit, sed appre-
 hensæ dexteræ ductu & tractu è peccatorum
 facibus emerfit. Hic verò dudum oblatam
 divinæ gratiæ dexteram (quam Dominus non-
 dum retraxit, sed ne retrahet quidem: donec
 peccator in hoc viuet mortali corpore) appre-
 hendere neglexit, & adhuc negligit: sicque in
 peccatorum, suorum facibus remansit. Ille in
 peccati corrueat foueam, ad quem dimisit Do-
 minus gratiæ suæ funem, eum delapsum appre-
 hendit, & mordicus tenuit, sicque Dominus
 eum extrahit. Hic in peccati foueam pariter
 corruit, ad quem dimisit Dominus gratiæ suæ
 funem, quem nondum retraxit, eum tamen
 apprehendere neglexit, & adhuc negligit? sic-
 que miser & miserabilis, in peccati fouea re-
 mansit.

Cur vnus
 resurgat, &
 alter non.

Et sicut sedula nutrix paruulum suum non-
 dum per se ingredi valentem, dirigit & susti-
 net ambulans: quoad vsque per se possit in-
 gredi, & firma vestigia firmare. Sic Dominus
 Deus (qui nemini negare se potest, sed magis
 laborantibus, magis esse solet propitius) in ipso
 conuersionis initio de pœnitente quædam to-
 lerat infirma, & misericordiæ suæ oleo eius li-
 nit vlcera: ne ipsi morbi quantitas, vel cura-
 tionis, vltra quàm expedit, innotescat difficultas.
 Idque facit quatuor modis: homini enim ad
 eum per pœnitentiam conuerso, tamen ex con-
 suetudine adhuc peccatis obligato: quando
 que

Specialis
 gratia Dei
 erga con-
 uersum.

Quatuor
 modis gra-
 tia Dei con-
 uerso subue-
 nit.

que misericorditer quasdam immittit tribulationes, quæ pœnitentis mentem occupent, & alioqui obrepentem peccati delectationem expellant. Quandoque subtrahit recidendi opportunitatem, nec tentari patitur hominis infirmitatem. Quandoque donat virtutem resistendi tentationibus, quas viriliter resistendo sentiat, nec tamen eis consentiat. Quandoque affectionem sanat: vt non solum ei non consentiatur, sed ne etiam sentiat.

Specialis
gratiæ sub-
trahio.

Peccatori autem gratiam eius negligentem, & bonam inspirationem sequi nolenti: gratiam quidem suam non dat tam abundanter, vt prius, eam tamen, quamdiu in hac vita est, non subtrahit funditus: quia ad conscientia eius ostium stat, & per bonam cogitationem pulsatur: vt torpescentem voluntatem excitet, & ad bene velle initiet. Sed sapius aliquod speciale subtrahit auxilium, vt infirmitatem corporis, damnum in temporalibus bonis, & similia, quæ miserum peccatorem attrahere possunt ad pœnitentiam. Et sapius temporalem prosperitatem dat iratus, quam dare noluit propitius. Peccatorem quoque id permittit agere, quod ne cogitatione quidem debuit concipere. Veluti Medicus, quidquid ars potest ad depellendum morbum expertus, vbi videt agrotum omnia pharmaca respuere, eum suo morbo relinquit, tanquam qui nolit viuere, & quia sanari posse desperat, concedit, vt omnia quæ concupiscit, accipiat: ei verò, quem sanari posse credit, multis interdicit, quæ appetit. Sic Deus aut aperto, aut occulto, tamen semper iusto suo

Medicus
ægroto suo
omnia per-
mittens.
Simile.

suo iudicio, peccatorem permittit tradi secun- Rom. 1.

dum desideria & sensuales affectus cordis sui:
in sensum quoque reprobum, peruersumque
iudicium tanquam in manus crudelis Domini,
vt faciat ea, quæ non conueniunt. Non quòd

Deus inclinet affectum eius in malum, sed quia
gratiam suam subtrahit, qua posset conuerti in
bonum. Eum quoque aliquando permittit &

peruersè agere, & tamen feliciter viuere: nec
infert furorem suum, nec vlciscitur valde sce- Tempora-

lus: nec peccata temporaliter vindicat, sed
æterna damnatione vindicanda reseruat: quo lis prosperi-

quid peius? magna enim ira est, dum pecca- tas perni-

toribus non irascitur Deus. Aliquando etiam ciosa.

Dominus nonnulla percutit, vt peccator ad- Iob. 15.

huc viuens ex iis à ventura ira fugere discat:
nonnulla inulta relinquit, vt pro iis adhuc iu-
diciu[m] sibi restare sentiat. Hic nonnunquam
ferire inchoat, quod æterna damnatione con-
summat. Et dum peccator pro peccatis hic
iustè affligitur, iam ex hac vita inferos suos pa-
titur: quòd si Deus cuncta hic vindicaret, ex-
tremum iudiciu[m] ad quid restaret?

Ex prædictis potes colligere, frater cha- Deus nemi-

rissime, Deum nulla passibili ira in te affectum, nem dere-

& priusquam te dereliqueret, à te dereli- quit, nisi

ctum: nec per eum stare, quò minùs per pœ- prius ab eo

nitentiam à peccatis tuis resurgas: sed per vo- derelictus.

luntatis tuæ obstinationem, quæ Dei post ter- Augustinus

gum monentis non vult audire vocem, nec trabit.

subsequi præuenientem eius gratiam. Qui fe- trabit.

cit te sine te, non saluabit te, sine te Sol pul- trabit.

sat fenestras, tantum opus est ei aperire, & in- trabit.

trabit.

trahit. Igitur inculcare Deum noli, sed te
 ipse coërce: in Deo etenim, qui iustus est in
 omnibus viis suis, & sanctus in omnibus o-
 peribus suis, nihil est quod reprehendas,
 quod increpes aut arguas. Veluti oblongam
 mensam solus ferre non potes: quòd si alius
 quispiam ad eam subleuandam vltro se tibi of-
 ferat adiutorem, & manum admouere nolis:
 tibi soli imputandum est, quòd mensa suble-
 uanda non est. Et veluti si ex corporis debi-
 litate per te ingredi nequeas: alter autem quis-
 piam manum tibi porrigat, vt humi decubantem
 subleuet, ambulantemque sustineat & de-
 ducat; tu verò torpescens humi malis iacere,
 quàm te in vllò iuuare: non ille, sed tu so-
 lus culpandus es, si semper languescens humi
 iaces. Dominus se tibi vltro offert, se tibi pa-
 ratum exhibet, vt grauissimam peccatorum
 tuorum tollat sarcinam, & dirigat gressus tuos
 in viam rectam. Tu tantùm saluari velis, &
 ab eo saluaberis: ei salutem tuam operanti
 præueniendo, cooperari consentiendo. Sed vt
 credo saluari non vis, quòd obstinatus &
 induratus es in pecca-
 tis tuis.

Mensa ob-
 longa.

Simile.
 Ambulare
 non potens.

